

В сільськогосподарській термінології англійської мови присутня синонімія, як у простих, так і у складних термінах і термінологічних словосполученнях, а також абревіатурах. Найчастіше синонімами є прості, рідше багатокомпонентні терміни. Наприклад: *bottom land* – долина Syn: *bottomland, earthflow, flow*; *pastoral land* – пасовище Syn: *pasture land*; *saline soil* – солончак Syn: *saline*; *erosion of soil* – руйнування землі Syn: *soil erosion*. Міжмовна синонімія представлена наступними прикладами термінів: *terra fusca* (лат) - коричневий суглинний ґрунт = *loam soil* (англ); *jilh* (араб) – безплідний ґрунт = *barren ground* (англ).

Кількість синонімів у синонімічних рядах неоднакова і коливається від двох до дев'яти. Хоча, на думку І.С. Квітко, дублетність термінів «перешкоджає цілісності сприйняття наукової інформації, що ускладнює обмін науковими документами і нерідко служить причиною неправильного розуміння тексту» [Квітко 1976, с.60].

Другим за продуктивністю способом побудови нових термінів є пряме запозичення. Сільськогосподарська термінологія має досить високу здатність сприймати іншомовні запозичення. Традиційний спосіб утворення сільськогосподарських термінів на базі морфем, запозичених з давньогрецької та латинської мов, був застосований для утворення великої кількості термінів. Аналіз функціонування у даній терміносистемі багатьох запозичень з латинської мови також свідчить про наявність у них терміноствірних гнізд чи терміноствірних ланцюжків, що підтверджує легкість утворення похідних термінів також на базі латинізмів. Менш продуктивні запозичення у сільськогосподарській терміносистемі з французької, німецької, голландської та інших мов: латинська: *irrigation* – іригація, *coagulation* – коагуляція, *transpiration* – транспірація, грецька: *hydraulics* – гідравліка, *hydrology* – гідрологія, *edafologia* – ґрунтознавство, *fluvoilogy* – наука про річки, *hydrant* – гідрант, голландська: *polder* – польдер, французька: *drainage* – осушення, *carrotage* – каротаж, *borbotage* – борботаж, *colmatage* – кольматаж, італійська: *terra rosa* – червонозем, німецька: *thalweg* – тальвег (лінія найнижчих позначок дна долини), *fascine* – фашина, *cofferdam* – коффердам, кесон, російська: *solonetz* – солонець, *solonchak* – солончак.

Отже, дослідження останніх років досить переконливо показали, що проблема розбудови сільськогосподарської терміносистеми має надзвичайно важливе як теоретичне, так і практичне значення, оскільки в сучасній Україні відбуваються процеси розширення й поглиблення міжнародних зв'язків. Дослідження систем дериваційних процесів дає можливість вдосконалити процес вивчення сільськогосподарської термінологічної системи.

Література

Білозерська Л.П. Термінологія та переклад / Л.П.Білозерська, Н.В.Возненко., С.В. Радецька – Вінниця: Нова книга. – 2010. – 232 с. Будагов Р.О. Очерки по языкознанию. – / Р.О. Будагов - М.: Изд-во Академии Наук СССР, 1953. – 280 с. Дяков А.С. Основи терміноутворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти / А.С. Дяков, Т.Р. Кияк, З.Б. Куделько– К.:Вид-дім "КМ Academia", 2000. – 218 с. Квітко І.С. Термін у науковому документі. / І.С. Квітко. – Львів: Вища школа, 1976. – 128 с.

УДК 811.112.2'373.7

ЛАЗАРЕНКО О. О.

(Київський національний лінгвістичний університет)

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА КОМПОЗИЦІЙНІСТЬ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ, ЩО МОТИВУЮТЬ СЛОВА (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)

Статтю присвячено вивченню структурно-семантичних особливостей фразеологізмів сучасної німецької мови, що мотивують утворення дефразеологічних дериватів. У межах даної праці систематизовано склад твірних фразеологізмів німецької мови та визначено їхні структурно-семантичні особливості; встановлено продуктивність фразеологічних єдностей, виразів та сполучень у словотворенні; окреслено шляхи подальших досліджень.

Ключові слова: дефразеологічні деривати, фразеологічні єдності, фразеологічні вирази, фразеологічні сполучення.

Лазаренко Е. А. Структурно-семантическая композиционность фразеологических единиц, мотивирующих слова (на материале современного немецкого языка). Статья посвящена исследованию структурно-семантических особенностей фразеологизмов современного немецкого языка, мотивирующих образование дефразеологических дериватов. В рамках данной работы систематизирован состав базовых фразеологизмов немецкого языка и раскрыты их структурно-семантические особенности; установлена продуктивность фразеологических единств, выражений и сочетаний в словообразовании; намечены пути дальнейших исследований.

Ключевые слова: дефразеологические дериваты, фразеологические единства, фразеологические выражения, фразеологические

сочетания.

Lazarenko O. O. Structural-semantic compositionality of the motivating words idiomatic expressions in Modern German. The article focuses on the study of structural-semantic features of Modern German idiomatic expressions that motivate the formation of idiomatic derivatives. The article systematizes composition of German formative idioms; reveals their structural-semantic features; establishes productivity of phraseological unities, combinations and fusions in word-building; estimates the further research directions.
Key words: idiomatic derivatives, phraseological unities, phraseological combinations, phraseological fusions.

Мета дослідження полягає в розкритті законів розширення існуючого словника сучасної німецької мови, типологічних особливостей її словотвірної системи, природи дефразеологічної деривації (відфраземного словотворення) в сучасній німецькій мові на основі опису структурно-семантичних особливостей фразеологічних одиниць (ФО), що мотивують слова, з урахуванням прагматичного потенціалу досліджуваних одиниць. Досягнення поставленої мети є можливим при вирішенні таких **завдань**: систематизувати склад твірних фразеологізмів німецької мови та розкрити їхні структурно-семантичні особливості; встановити продуктивність базових фразем у процесі утворення лексичних одиниць.

Об'єктом дослідження у статті є ФО сучасної німецької мови, на основі яких утворилися дефразеологічні деривати (ДД); **предметом** – структурно-семантичні особливості утворення вихідних фразем у німецькій мові.

Матеріалом дослідження слугує картотека фразеологізмів, що мотивують слова, яка складена методом суцільної вибірки з фразеологічних джерел, а також із творів художньої та публіцистичної літератури німецькомовних авторів ХХ – ХХІ століть (772 ФО).

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена недостатнім вивченням фразеологізмів як джерела поповнення словарного складу німецької мови. Вивчалися зв'язки словотворення з фонетичним, лексичним, морфемним, синтаксичним рівнями. Однак, нові слова в мові виникають не лише із сполучень морфем або вільних словосполучень, але й від стійких словосполучень і ФО. Можна говорити про те, що в німецькій мові недостатньо вивчені шляхи поповнення складу мови з верхніх мовних рівнів, і саме тому дослідження фразеологічного рівня як вихідного матеріалу для розвитку лексичного рівня становить особливий інтерес.

Наукова новизна дослідження полягає у використанні системного підходу до вивчення й аналізу твірних фразеологізмів та їхніх похідних одиниць. У роботі проведено інтерпретацію взаємодії лексичної та фразеологічної підсистем мови при розширенні словникового складу мови, гнучкість словотвірної системи сучасної німецької мови.

Внаслідок невеликої кількості відповідних досліджень в німецькому мовознавстві [Гатаулін 2000; Чернышева 1970; Fleischer 1997], у даній роботі ми спираємося на загальнотеоретичні результати публікацій інших мов (російської, української, польської) щодо структурних модифікацій базових фразем в актах дефразеологічної деривації [Белоусова 2000; Гольцекер 1982; Жуков 2000; Петров 2004; Пугач 1997; Сенько 1994; Стішов 1982; Ташлыкова 1991].

Під поняттям "дефразеологічної деривації" (нім. *dephraseologische Derivation* – термін В. Фляйшера) ми розуміємо процес утворення нових однослівних одиниць номінації на основі фразеологізмів [Fleischer 1997, с. 185]. Наслідком дефразеологічної деривації є виникнення однослівних одиниць номінації, т.зв. *дефразеологічних дериватів*, шляхом зміни структури чи структури й семантики одночасно вихідної одиниці, наприклад: *ein dickes Fell haben* "бути товстошкірим" → *dickfellig* "товстошкірий", *die Dickfelligkeit* "товстошкірість" [Duden 2005]; *die Hände ringen* "заламувати (у розпачі) руки" → *händeringend* "1) заламавши руки; 2) терміновий, нагальний; конче необхідний" [Duden 2005].

Структурно-семантична класифікація, як відомо, ґрунтується на граматичній структурі ФО, зв'язку їх компонентів та особливому значенні, що виникає як результат взаємодії структурних, семантичних трансформацій фразеологічних компонентів. З урахуванням зазначених особливостей у сучасній німецькій мові І. І. Чернишова та В. Фляйшер виділяють три значні групи: 1) фразеологічні єдності; 2) фразеологічні вирази та 3) фразеологічні сполучення [Fleischer 1997, с. 113–115; Stepanova 1986, с. 214–226].

Фразеологічні єдності. Фразеологічні єдності – семантично неподільні стійкі сполучення, значення яких умотивоване значенням компонентів, що зазнали семантичного трансформування [Чернышева 1970, с. 39]. Кількість твірних фразеологізмів цієї групи нараховує 618 одиниць.

Фразеологічні єдності майже завжди сприймаються як певні тропи (метафора, метонімія, гіпербола тощо). Проаналізовані фразеологізми, що виступають твірними основами для лексичних одиниць, поділяються на:

1. *Метафоричні* базові ФО, наприклад: *jmd. hat noch das Gelbe am Schnabel* "хтось ще є жовторотим пташеням" → *der Gelbschnabel* "жовтороте пташеня" [Röhrich 2001, с. 527]; *das eigene / sein eigenes Nest beschmutzen* "чорнити свою родину, своїх близьких" → *der Nestbeschmutzer* "людина, яка ганебно говорить про свою родину, коло людей, до якого сама належить" [Duden 2005; Küpper 1987, с. 571] (312 ФО).

2. *Метонімії*, серед яких ми розрізняємо:

а) *перифрази*, тобто описові словосполучення, що спираються на найсуттєвішу ознаку позначувального денотата [Bußmann 1990, с. 569]. Наприклад: *die Nase rümpfen über jmdn., etw.* "презирливо кривитися, робити незадоволену міну" [Duden 2002, с. 537] → *das Naserümpfen* "незадоволена міна; зарозумілість, вередливість", *naserümpfend* "із незадоволеною міною" [БНРС 2002, с. 173]; *sich in die Haare fahren / geraten / kriegen* "учепитися одне одному в коси, сваритися" → *sich kriegen* із тим самим значенням [Duden 2005; Küpper 1987, с. 462] (164 ФО);

б) *евфемізми*, тобто емоційно нейтральні номінативні одиниці, що непрямо, ввічливо, більш чемно називають предмет чи явище, які в певному суспільстві вважаються непристойними, грубими, неприємними [Стилистика 1991, с. 171]. Наприклад: *ein Kind zu einem Engel machen* "навмисне занедбати до смерті прийомну дитину" → *die Engelmacherin* "жінка, яка винна у смерті прийомних дітей" [Küpper 1987, с. 208]; *auf See bleiben* "не повернутися додому (про моряків), потонути" → *bleiben* "загинуті, полягти при певних обставинах [на морі (про моряків), на полі бою (про солдат) і т.ін.]" [Duden 2005; Küpper 1987, с. 113] (17 ФО);

в) *синекдохи*, тобто перенесення найменування з частин на ціле або із загального на одиничне, з цілого на частину, з одиничного на загальне [Стилистика 1991, с. 170]. Наприклад: *jeder Schürze nachlaufen* "волочитися за спідницями" → *der Schürzenjäger* "бабій" [Röhrich 2001, с. 1417]; *jmdm. die Jacke ausklopfen* "нам'яти боки комусь" → *ausklopfen* із тим самим значенням [Küpper 1987, с. 64, 378] (11 ФО).

3. *Гіперболи*, тобто такі мовні одиниці, що характеризуються перебільшенням ознак об'єктів позамовної дійсності або присвоєнням цим об'єктам зовсім не властивих їм ознак [Bußmann 1990, с. 316]. Наприклад: *den eigenen Dreck fressen* "скнарувати" → *der Dreckfresser* "жадняга, скнара", *dreckfresserig* "страшенно жадібний" [Küpper 1987, с. 175–176]; *lügen, dass sich die Balken biegen* "бреше, а за ним аж куриться" [Duden 2005] → *der Balkenbrecher* "брехло, брехуняка" [Küpper 1987, с. 75] (15 ФО).

4. *Компаративні* ФО, сталі та відтворювані сполучення слів, специфіка яких полягає в тому, що певні властивості або процеси передаються завдяки порівняльній групі або ж порівняльному підрядному реченню, яке вводиться сполучником *wie*, зрідка *als*. Крім того, названі фразеологізми мають обов'язкове оточення, тобто вони вживаються з обмеженою кількістю прикметників, віддієслівних прикметників та дієслів, що кодифікуються також у фразеологічних словниках [Гаврись 1981, с. 355–377]. Наприклад: *lang / dürr wie eine Bohnenstange* "довжелезний, як тичка / тріска / скіпка" [Гаврись 1981, с. 117] → *die Bohnenstange* "здоровило" [Duden 2005]; *laufen / rennen wie ein Bürstenbinder* "бігти як очманілий" → *bürsten* із тим самим значенням [Гаврись 1981, с. 132; Küpper, с. 146] (95 ФО).

5. *Парні словосполучення*, тобто такі сполучення слів, що складаються з двох однорідних слів і поєднуються між собою за допомогою сполучника *und* та прийменника *an*. Наприклад: *bei Nacht und Nebel kommen / fahren* і т.ін. "1) під прикриттям ночі; 2) потай, крадькома, нишком" → *die Nacht-und-Nebel-Aktion* "таємна кампанія (поліції)", *der Nacht-und-Nebel-Erlass* таємний наказ А. Гітлера від 07.12.1941 (вороги держави з окупованих територій мали бути доправлені до концентраційних таборів у Німеччині) [Röhrich, с. 1066] (4 ФО).

Фразеологічні вирази. Фразеологічні вирази – це стійкі звороти, які є предикативними сполученнями слів та реченнями за своєю структурою, а за характером зв'язку складових компонентів та загальним значенням нічим не відрізняються від вільних словосполучень [Гаврись 1981, с. 355–377; Lüger 1997, с. 54–55]. Кількість твірних фразеологізмів зазначеної групи складає 95 одиниць.

За комунікативною значущістю фразеологічні вирази поділяються на прислів'я, приказки, сталі вигуківі та модальні вирази, крилаті вислови.

1. *Прислів'я* – граматично й інтонаційно оформлені судження узагальненого змісту фольклорного походження, які співвідносяться з реченням та характеризуються повсякденно-розмовною сферою вживання, а приказки – словесні комплекси, які організовані як речення, але на відміну від прислів'їв не формують певної закономірності чи правила. Прислів'я містить у собі загальний практичний досвід певної національної спільноти [Гаврись 1981, с. 355–377]. Наприклад: *Man muss sich krümmen, wenn man durch die Welt kommen will* "потрібно прогинатися, якщо хочеш чогось досягти" → *sich krümmen (müssen)* "корчитися, згинатися (від болю, сміху і т.ін.); згорбитися; плазувати, принижуватися" [Röhrich 2001, с.

896]; *es gebären eher die Elefanten* "щось триватиме довше як вік" → *die Elefantengeburt* "затяжні проекти" [Röhrich 2001, с. 377] (21 ФО).

У нашій роботі, досліджуючи прислів'я й приказки, що мотивують слова, ми не ставили за мету їх чітке розмежування, оскільки ми дотримуємось погляду [Жукова 1983, с. 12], що різниця між ними є умовною.

2. *Сталі вигукові та модальні вирази*, що мотивують утворення слів: *Herr Jesu (Domine)!* вираз подиву, жаху → *herrje, herrjemine* із тим самим значенням [Duden 2005] (24 ФО).

3. *Крилаті вирази*, наприклад: *Die Faulen und die Dreisten schrei'n am allermeisten* "Ледачі та зухвалі здійснюють найбільше галасу" → *fauldreist* "зухвало ледащий" [Küpper 1987, с. 223]; *Gang nach Canossa* "шлях до Каносси, шлях принижень" → *der Canossagang, Kanossagang* із тим самим значенням [Büchmann 1986, с. 343; Duden 2005] (50 ФО).

Фразеологічні сполучення. Фразеологічні сполучення – це словосполучення, характерною ознакою яких є те, що один із компонентів виступає з вільним значенням, а другий – із зв'язаним, фразеологічним значенням [Чернышева 1970, с. 46]. Специфікою фразеологічних сполучень полягає в тому, що слова із фразеологічно зв'язаним значенням, які входять до їх складу, можуть замінятися синонімічними. Компоненти фразеологічних сполучень зберігають свою окремість, завдяки чому їх значення набуває аналітичного характеру. В результаті дослідження було виявлено 59 ФО, що належать до цієї групи, наприклад: *der schwarze Markt* "чорний ринок" → *der Schwarzmarkt* із тим самим значенням [Duden 2005], *schwarzmarktig* "придбаний на чорному ринку"; *kalte Miete* "квартирна плата не включаючи витрат на опалення" → *die Kaltmiete* із тим самим значенням [Duden 2005], *schwarz arbeiten* "нелегально працювати" → *die Schwarzarbeit* "нелегальна робота", *der Schwarzarbeiter, die Schwarzarbeiterin* "нелегальний працівник, працівниця" [Duden 2005].

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Дериваційним процесам найчастіше підлягають фразеологічні єдності, кількість яких становить 80,1% усього мовного матеріалу; фразеологічні вирази й фразеологічні сполучення із 19,9% є в чотири рази пасивнішими в процесі утворення ДД. Аналіз матеріалу дослідження засвідчив, що дефразеологічна деривація певною мірою залежить від ступеня злитості компонентів у складі фразеологізму. Переважна більшість відфраземних утворень за твірну основу мають фразеологічні єдності, тобто ФО, що легко співвідносяться із реальними та нереальними фразеологічними денотатами. Цей факт пояснюється тим, що під час дефразеологічної деривації може відбуватися усічення флексій компонентів, випадіння складників фраземи (як службових так і повнозначних), що зумовлено високим ступенем спаяності і передбачуваності компонентів, можливістю відсилання до фонових знань реципієнта, тому найактивніше словниковий склад німецької мови поповнюють фразеологічні єдності.

Дані, отримані в роботі, можуть слугувати базою для подальших досліджень, пов'язаних з вивченням функціонування ДД та їх твірних ФО в мовленні, стратегії їх мовленнєвого використання і різноманітних мовленнєвих характеристик.

Література

- Белоусова Т. П. Словообразование на базе именных фразеологизмов в современном русском языке / Т. П. Белоусова // Русская филология. Украинский вестник. – 2000. – № 1–2. – С. 22–27. *Большой немецко-русский словарь* (БНРС). Langenscheidts Großwörterbuch Deutsch-Russisch : в 2 т. / Коллектив авторов под рук. Р. Лётча. – М. : ООО "Изд-во Астрель": ООО "Изд-во АСТ", 2002. – Т. 1. : А–К. – 2002. – 1120 с. – Т. 2. : L–Z. – 2002. – 1216 с. *Гавриш В. І.* Німецько-український фразеологічний словник : в 2 т. / В. І. Гавриш, О. П. Пророченко [укл.]. – К. : "Радянська школа", 1981. – Т. 1. : А–К. – 1981. – 416 с. – Т. 2. : L–Z. – 1981. – 382 с. *Гатауллин Р. Г.* К проблеме фразеологической и дефразеологической деривации / Р. Г. Гатауллин // Germanica. Slavica. Turkica : сборник научных статей к 60-летию профессора Р. З. Мурясова. – Уфа, 2000. – С. 5–16. *Гольцекер Ю. П.* Образование лексем на базе устойчивых сочетаний в польском языке / Ю. П. Гольцекер // Вопросы русского и славянского словообразования. – Самарканд : Изд-во Самаркандского гос. ун-та им. А. Навои, 1982. – С. 70–77. *Жуков А. В.* Дефразеологизация в русском языке / А. В. Жуков // Вестник новгородского государственного университета. Серия Гуманитарные науки. – 2000. – № 15. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа до журн. : <http://admin.novsu.ac.ru/uni/vestnik.nsf>. *Жукова Л. П.* Прагматический аспект функционирования устойчивых словесных комплексов в газетном тексте / Л. П. Жукова // Фразеологическая семантика (германские и романские языки) : сб. науч. трудов МПНИИ им. Мориса Тореза. – М., 1983. – Вып. 211. – С. 62–74. *Чернышева И. И.* Лексикология современного немецкого языка / Ирина Ивановна Чернышева. – М. : Высшая школа, 1970. – 200 с. *Петров А. В.* Отфразеологическая деривация сквозь призму базовых понятий словообразования / А. В. Петров // Восточноукраинский лингвистический сборник ДНУ : сб. науч. трудов / гл. ред. Е. С. Отин. – Донецк : Донеччина, 2004. – Вып. 9. – С. 242–264. *Пугач В. Н.* Межуровневая деривация в сфере фразеологии современного русского языка: дисс. ... кандидата филол. наук : 10.02.01 / Пугач Вера Николаевна. – Волгоград, 1997. – 257 с. *Сенько Е. В.* Инновации в современном русском языке / Елена Викторовна Сенько. – Владикавказ : ИР, 1994. – 185 с. *Стішов О. А.* Відфраземні деривати-неологізми в сучасній українській мові / О. А. Стішов // Мовознавство. – 1990. – №2. – С. 64–66. *Ташлыкова М. Б.* Словообразующие возможности фразеологизмов / М. Б. Ташлыкова // Семантические вопросы словообразования. Производящее слово / под ред. М. Н. Яценецкой. – Томск : Изд-во Томского ун-та, 1991. – С. 253–272. *Büchmann G.* Geflügelte Worte. Der Zitatenschatz des deutschen Volkes / G. Büchmann [fortges. von W. Robert-tornow, K. Weidling, E. Ippel u. a. ; bearb. von W. Hafmann]. – 35. Aufl. – Frankfurt / Main – Berlin : Ullstein GmbH

Verlag, 1986. – 543 S. *Bußmann H.* Lexikon der Sprachwissenschaft / Hadoumod Bußmann. – Stuttgart : Kröner, 1990. – 904 S. *Duden.* Das große Wörterbuch der deutschen Sprache. Das umfassendste Werk zur deutschen Gegenwartssprache : 10 Bde. [Programmversion 4.0]. – Mannheim : Bibliographisches Institut & F.A.Brockhaus AG, 2005. – 1 електр. опт. диск (CD-ROM): кольор. ; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; Windows 98/ME/2000/XP ; 85 MB RAM; CD-ROM. – Назва з титул. екрану. *Duden.* Redewendungen. Wörterbuch der deutschen Idiomatik / [hrsg. vom Wissenschaftlichen Rat der Dudenredaktion: Dr. M. Wermke (Vorsitzender) u. a.]. – 2., neu bearb. und aktualisierte Aufl. – Bd. 11. – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich : Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus AG, 2002. – 955 S. *Fleischer W.* Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache / Wolfgang Fleischer. – [2-e., durchs. und ergänzte Auflage]. – Tübingen : Niemeyer, 1997. – 299 S. *Küpper H.* Wörterbuch der deutschen Umgangssprache / Dr. H. Küpper. – Stuttgart : Ernst Klett Verlag für Wissen und Bildung GmbH, 1987. – 959 S. *Lüger H.-H.* Satzwertige Phraseologismen. Eine pragmalinguistische Untersuchung / Heinz-Helmut Lüger. – Wien : Edition Praesens, 1997. – 343 S. *Röhrich L.* Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten : 5 Bde / L. Röhrich. – 5. Aufl. Jubiläumsausgabe. – Freiburg, Basel, Wien : Herder-Verlag, 2001. – 1910 S. – Bd. 1. : A – Dutzend. – Bd. 2. : Easy – Holzweg. – Bd. 3 : Homer – Nutzen. – Bd. 4. : Oben – Spielverderber. – Bd. 5. : Spieß – Zylinder. *Stepanova M. D.* Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache : учебник для студ. ин-тов и фак. иностр. яз. / М. D. Stepanova, I. I. Černyčeva – [2., verab. Aufl.]. – Moskau : Vysšaja Škola, 1986. – 247 S.

УДК 811.133.1'373.46(045)

ЛОСКУТОВА Н. М.

(Маріупольський державний університет)

ШЛЯХИ ПОПОВНЕННЯ КІНЕМАТОГРАФІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються джерела утворення французьких кінематографічних термінів. Показано, що у сфері кінематографічної термінології французької мови використовуються традиційні способи створення нових термінів з використанням найбільш продуктивних моделей і структурних типів.

Ключові слова: термін, термінологія, словотвір, кінематографічна лексика.

Лоскутова Н. Н. Пути пополнения кинематографической терминологии французского языка. В статье рассматриваются источники образования французских кинематографических терминов. Показано, что в сфере кинематографической терминологии французского языка используются традиционные способы создания новых терминов с использованием наиболее продуктивных моделей и структурных типов.

Ключевые слова: термин, терминология, словообразование, кинематографическая лексика.

Loskutova N.M. The ways of extension of cinematographic terminology of the French language. The present article deals with the sources of formation of French cinematographic terms. It is demonstrated that in the field of French cinematographic terminology traditional ways of formation of new terms are used with the usage of most productive models and structural types.

Key words: term, terminology, word formation, cinematographic vocabulary.

Відбиваючи в мові об'єктивну дійсність, людина за допомогою спеціальних слів (термінів) фіксує знання і закріплює досягнення культури, науки і техніки. Сьогодні ми спостерігаємо той факт, що кількість термінів у декілька разів перевищує кількість загальноживаних слів. До такого висновку, наприклад, приходять вчені Б. М. Головін, Р. Ю. Кобрин, Т. Р. Кияк, В. М. Лейчик, проаналізувавши дані словників і довідників, виданих у різні роки [Головін 1987; Кияк 1989; Лейчик 2007]. Дане положення слушне і для французької мови, зокрема, для такої її галузі як кінематографічна термінологія.

Сучасний кінематограф чинить потужний психологічний вплив на людину, на формування її смаків, поглядів, світогляду, що зумовлено активною участю кінематографа в масовій комунікації. Система кінематографічної термінології є сформованою, це термінологія, яка склалася, але не застигла у своєму розвитку, вона є відкритою і активно поповнюється і вдосконалюється.

Актуальність теми роботи пояснюється тим, що не завжди і не повною мірою словники устигають фіксувати всі зміни в лексиці, невід'ємною частиною якої є термінологія. Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням французької кінематографічної термінології, ще не отримало досить повного дослідження і системного опису.

Вивчення кінематографічних одиниць проводилося і раніше. О. Н. Лебедева у своїй дисертаційній роботі провела структурно-семантичний аналіз російської кінематографічної лексики [Лебедева 1984];

С. І. Алаторцева та Г. С. Ключова досліджували способи номінації в сфері кіномистецтва в російській мові [Алаторцева 1984; Ключова 1989]; І. Б. Гусарова присвятила наукове